

Pastor Palle P. Kongsgaards tale ved Karl Emil Knudsens begravelse fra Grundtvigs Kirke, lørdag den 13. september, 2003, kl. 11.00.

”Karl Emil Knudsens liv var jo musik - al slags musik for så vidt, men hans hjerte bankede for jazzen og ganske særligt for den traditionelle jazz, New Orleans-jazzen. Jeg ved ikke, hvordan han havde det med salmer. Men jeg tror dog, han ville have bifaldt de salmer, I har valgt her til hans begravelse (Den signede dag med fryd vi ser, Nu titte til hinanden og Sig nærmer tiden, da jeg må væk).

Vi har netop sunget Grundtvigs livsrytme: den velsignede dag, d.v.s. dagen, der har fået lys og kraft fra Gud - i opgør med mørket. Vi har sunget, at vi rejser til vort fædreland, til den fællesskabs- og kærlighedsverden, som vi virkelig tilhører, og hvor vi skal tale med venner i lys.

Dette med lyset var fundamentalt for Grundtvig. Ikke fordi han i sig selv var optimist og havde et lyst sind. Tværtimod. Grundtvig kæmpede med mørke og destruktive kræfter, både i sit eget sjæleliv (3-4 gange var han regulær psykisk syg og uarbejdsdygtig i måneder) og verden omkring, såvel den menneskeskabte destruktivitet og dumhed, som dødens virkelighed med sygdom, lidelse og tab, som vi alle mærker. Ja, som I har mærket her de sidste uger, hvor den sygdom, som Karl Emil Knudsen havde skrantet med, pludselig viste sig at være så fatal.

Nej, Grundtvig havde i sig en ”trang til liv” (hans eget udtryk fra hans erindringer), en trang af en anden verden til at leve og udfolde sig i dette liv. I lys i skabelse, i trods mod det, der ødelægger. Styrken til det fandt han i en ligefrem tro på, at det himmelske har rørt vores vanskelige menneskeliv.. Ikke i filosofi eller smukke tanker, men i et levet menneskeliv, i Jesus Kristi liv. Igennem ham, igennem hans ord, stråler det himmelske ind i verden og lyser op. I poesien, i prædiken og digtet mødes det forskellige i skabelsens kærlige favntag. Grundtvig kaldte det for ”venlig vekselvirkning” - dette, at livet kan udfolde sig i lys og kreativitet, der hvor vi er i et spændingsforhold mellem det forskellige: Kvinde/mand, Gud/menneske, Himmel/jord. I denne venlige vekselvirkning, skinner lyset og det giver plads til trangen til liv her og nu. Det sande liv er altså ikke engang, men det sande forløses gennem et levet liv. Det himmelske leves ind i det jordiske, for i sidste ende ved kærlighedens kraft at forløses den dag, vi kan tale med venner i lys.

Når jeg tager udgangspunkt i alt dette i dag, så er det fordi jeg tror, at Karl Emil Knudsen vil kunne genkende det. Og jeg tror, at I kan! For i grundtvigsk forstand var Karl Emil Knudsen jo virkelig et ”vekselvirknings-menneske”. Hans liv og arbejde: Formidleren, idémageren og igangsætter. Han knyttede kontakt og forenede forskellige mennesker og forskellige verdener - kunsten og forretningsverdenen - i et frugtbart møde.

Han var produceren, d.v.s. ”den, der fører frem”, som ordet betyder. Musikken og værket, vel at mærke! Ikke sig selv. Karl Emil Knudsen førte sig ikke frem. Han var vel nærmest lidt tilbagetrukket og studs, måske lidt kantet og kontrær til tider, og han kunne have en næsten ”Knagstedagtig facon”, som én af jer har udtrykt det, Han havde sine ideer. I, der var tæt på ham ved, at han havde et vanskeligt sind. At han også havde sine spændinger af lyse og mørke, sin uro og sin længsel. Men ud af det, udsprang så også det gavmilde og hjælpsomme, vekselvirkningsmenneske, som han var. Og det både som privatperson og i arbejdet.

Du kender det, Erna Knudsen, igennem jeres lange ægteskab. Det var musikken, der førte jer sammen, og den verden har du delt med ham siden, I gav hinanden jeres ja i 1957 på Frederiksberg. Der har været en kommen og gåen af spændende menneske i huset i Holte. Det har været livligt, spændende og anstrengende. Men det har først og fremmest været vigtigt. Og I blev ved med at være ægtefolk, selvom I den seneste tid måtte bo i hver sin ende af landet. Under omskifteligheden og kantetheden, var der denne dybe omsorg og samhørighed, der søger mod forløsning i en anden og større verden.

Og sådan kender i ham også som far, Frans, Helle og Lene. Han havde travlt med sit. Og han var ikke den, der havde let ved at vise sine følelser og nærhed. Og derfor var han måske heller ikke altid så let at elske. Men det var der! Han trivedes ved at være sammen med jer. Om aftenen, mens I legede omkring ham som små, sad han derhjemme ved spisebordet med alle sine papirer og satte krydser i notesbogen med alle aftalerne. Det var vel ligesom han for en stund arbejdede sig ud af trygheden og den legende uro omkring ham.

Og som den han var, har han givet jer utroligt meget. Lige fra barnsben er jeres verden blevet åbnet for musikken og for kunstens verden. Han har vist jer ting, han selv var optaget af. Og med sit Knagsted-gemyt har han udfordret jer: ”Far, kan du ikke lige hjælpe mig...”, kunne I spørge. ”Hvorfor det? Du kan jo selv!” kunne det lyde fra ham. ”Nåe ja!” Det er også en formidling og vekselvirkning: Hjælpen til at finde sig selv og sine egne evner. Det har I oplevet alle tre. I har også fået regulære arbejdsopgaver at tumle med, sammen med ham. Og så har han også været en god morfar for Adam og Camille!

Men altså musikken, jazzen, og formidling af musik var Karl Emil Knudsens store lidenskab, lige fra hans ungdom i efterkrigstiden. I de år, hvor det var svært at få plader, fik han arrangeret en bytteordning med venner i udlandet. I 1952 var han medstifter af pladeselskabet Storyville og siden af det danske Sonet. Og, som I jo altså bedst selv ved, så har han været producer og fremfører for den danske traditionelle jazz i det sidste halve århundrede. Han satsede og udgav udenlandsk jazz. Da bluesbølgen kom i 60’ernes, hentede han de store, gamle herover. Den gode, danske populær musik var han medudgiver af. Og rockmusikken fra den spæde flowerpower ungdom. Også den moderne jazz er i hans katalog, og nye navne fik en chance.

Ingen nævnt, ingen glemt! I ved det som sagt bedst selv. Ellers skriv ”karl emil knudsen producer” i en søgemaskine på nettet og se hvor mange navne og udgivelser, han har haft en finger med i! Det gælder også som koncertarrangør, det er spillesteder og klubber, pladeforretning, det er Storyville, Jazz Media med videoer, DVD, diskografier og bøger.

Karl Emil var ”Dr. Jazz”. Hans viden var ligeså enorm, som hans pladesamling. Og begge dele lånte han gavmildt ud til alle, der delte hans lidenskab. Han var samler og spreder i én person. De sidste år, hvor han koncentrerede sig om hjertebarnet Storyville, dér brugte han sin viden til at grave gamle indspilninger frem i lyset. Fra TV og radioarkiver. Han tog til New Orleans for at lirke licenser frem og genudgive de gamle, autentiske indspilninger, o.s.v., o.s.v. Selv her, mens han lå på hospitalet, bad han dig, Helle, om du lige ville checke, hvem der havde rettigheder til en udgivelse!

I alt dette kender I ham som en god ven, som en skrap forhandler (for forretningen skulle hænge sammen. Men omvendt var han til at stole på. Han snød ikke nogen, og havde ikke nogen skjult dagsorden).

Med alt dét, som han har været, er vi i dag delt af sorgen over, at han ikke er her længere, og i glæden over dét, han har givet og betydet. Og her er det altså vigtigt at holde fat i kristentroen og Grundtvigs ord: Det sande og det egentlige, det leves ind i livet. Det er ude af dette levede liv, vi skal tale med venner i lys!

Netop fordi vi som mennesker i enhver henseende lever i vekselvirkning - i at give og modtage hos hinanden - så lever vi mere eller mindre bevidst på kærlighedens egen kraft i stort og småt! Vi skabes. Vi bæres af Guds velsignelse og lysende livskraft. Også i det mørke og skæve.

Det er jo dét, vi tror at have fået syn for i Jesu opstandelse, som vi læste til indledning. I respekt for det liv, de havde modtaget og delt med Jesus, gik de tre kvinder ud til graven påskemorgen for at udtrykke deres sorg. Så langt kan vi mennesker gå på vores spændingsfyldte vilkår. Og sådan sidder vi her i kirken i dag i vores afsked med Karl Emil Knudsen!

Dér på kanten af tilværelsen, dér taler livets Gud altså til os. Forfærdes ikke, den døde er ikke her. Han er opstået. Han er i livet, også hinsides graven, for han er i vekselvirkning med Gud selv!

Livskunsten er at lade sig bære af det store i det nære. At leve i denne vekselvirkning. Jeg skal ikke gøre mig klog på det, men er det ikke også kernen i musikken, jazzmusikken - og altså i Karl Emil Knudsens hele virke!? Man kan øve skalaer, man kan lure teknik og lytte de stores soloer af. Men musikken swinger først, når det hele på en underlige måde går op i en højere enhed, når musikken (kærligheden) selv tager over! I en forening i orkesteret, imellem band og publikum, ja, foreningen af sjæl og krop, himmel og jord.

Med dét in mente, så kan vi også lade lyset og glæden hjælpe os i dag i afskeden med Karl Emil Knudsen. Vi kan bære ham til graven til musik, og lade alt det, han har givet og virket, virke i os stadig.

Sådan virker himlens Gud i det nære. Forfærdes ikke. Lev - helt ud.

Må Guds fred være med Karl Emil Knudsen og med os alle. Amen”.

Dette skrift er til minde om min far. Helle Lilienfeldt, den 1. juni, 2010.